

УДК 80.01: 8-14/3

Т.В. ПОЛЕЖАЄВА,
*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри слов'янської філології
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк)*

ЛІРИЧНИЙ СЮЖЕТ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

Розглянуто існуючі позиції дослідників з приводу «безсюжетності», «часткової сюжетності» лірики. Доведено, що усій ліриці об'єктивно й одночасно властива і сюжетність, і фабульність. У цьому переконує ширше сприйняття форм вияву «сюжету» і «фабули», а також те, що «сюжет» є неодмінним чинником великого поетичного ланцюга «образність – конфліктність – сюжет – жанр» у будь-якому творі.

Ключові слова: лірика, структура, композиція, сюжет, фабула, будова сюжету, розвиток сюжету, типи сюжетів та фабул, внутрішня форма твору.

Ліричний сюжет як поняття теорії літератури має довгу і складну історію. Протягом ХХ ст. зустрічається чимало суперечливих суджень щодо правомірності його існування. І хоча проблема існувала ще з часів Аристотеля, та особливо гостро постала вона у минулому столітті.

Нагадаємо маловідомий факт, що у перші десятиліття ХХ ст. деякі видатні теоретики одноставно вважали, що сюжет притаманний будь-якому твору. Зокрема О.М. Веселовський у праці «Поетика сюжетів» (1897–1906) дав глибоке визначення сюжету і мотиву як його складової: мотив – це «образний одночленний схематизм», образні «елементи, що не розчиняються далі», а «сюжети – це складні схеми, в образності яких узагальнилися певні акти людського життя і психіки» [5, с. 362, 363]. О.М. Веселовський не торкався специфіки сюжету в ліриці, але визнання ним ліричних сюжетів чітко видно з того, що сюжети і мотиви він виводив з образності, яка властива всім художнім творам. З наведеного також зрозуміло, що сюжет і мотив учений розумів як всезагальні і суперечливі у своїй єдності явища: вони стосуються як зовнішніх подій («актів людського життя»), так і внутрішніх («психіки»).

Позицію О.М. Веселовського невдовзі підтримав і видатний український історик і теоретик літератури О.І. Білецький у 1923 р.: «У свою чергу будь-яка сюжетна схема, подібно до сюжету, не монолітна; вона легко розчленовується на ряд елементів, що можуть існувати в іншому зв'язку, незалежно один від одного. Ці елементи ми називаємо мотивами. О.М. Веселовський визначає мотив як «найпростішу розповідну одиницю»... Сучасний йому автор, приймаючи вислів Веселовського, додає до нього необхідне, з його точки зору: «Мотив – вищий ступінь узагальнення думки» (О.І. Білецький має на увазі статтю А.М. Бема, що вийшла у 1918 р.) [3, с. 331–332]. Зрештою Білецький розуміє сюжет як «сукупність подій як зовнішнього, так і внутрішнього ґатунку (події, вчинки, активні душевні переживання)», і це досить важливе зауваження. Його думка спирається і на такий доказ: це сукупність подій, «на яких, як на скелеті, тримається жива плоть поетичного твору. Побачити скелет крізь цю живу плоть звичайно можна лише шляхом певного відсторонення думки... Не можна ототожнювати поняття про сюжет з поняттям про зміст, оскільки перше входить цілком у друге» [3, с. 321]. З приводу ліричних творів О.І. Білецький пише: «В чистій лі-

риці немає сюжету у розумінні комплексу дій, є лише мотиви, теми» [3, с. 342], а «мотив – звичайне речення висловлюваного характеру» [3, с. 332].

Наведене вказує, що лірика також має сюжет, але виглядає він інакше, ніж в епосі чи драмі. Саме тому, ведучи розмову про сюжет, О.І. Білецький розглядає або згадує не лише епічні, драматургічні, але й ліричні твори, а також неоднозначно вважає: «Якщо взагалі поетичний мотив можна визначити як звичайне речення, то зрозуміло, що підметом цього речення частіше всього є людина, центральний, а часом і єдиний пункт усіх спрямувань поетичного мистецтва. Літературний твір уявляється нам неможливим без «героїв», без дійових осіб, до якого б з трьох традиційних видів (родів – Т.П.) він не належав. У ліриці наявним або тим, що мається на увазі, підметом, героєм для нас виступає сам поет, який відкриває з того чи іншого боку сферу свого внутрішнього світу» [3, с. 355].

У зв'язку з цим важливим є й такий вислів О.І. Білецького: «Світова література містить і твори, що дають сюжети і мотиви у майже оголеній формі; у казках стародавніх народів, у народних прикметах і прислів'ях ми часто маємо такі оголені сюжети і оголені мотиви» [3, с. 332].

Отже, як бачимо, на початку ХХ ст. думки про ліричний сюжет були не поодинокі. Його присутність у ліричних творах вважалась явищем обов'язковим, його відмінність від епічного сюжету не становила жодних проблем щодо визначення. Зокрема Ф.В. Гладков у 1934 р. зауважив: «Суворо кажучи, немає безсюжетних художніх книг, але одна книга сюжетно спокійна, в ній немає інтриги..., друга книга із хвилюючим сюжетом... Різні бувають градації сюжетності». Цю думку часто згадують і пізніше – у 50–70-х роках ХХ ст. [18, с. 393].

Ліричному сюжету часто закидали, що він не має елементів розвитку дії, які присутні в епічному сюжеті, що ліричний твір не може вмістити всіх етапів – від зав'язки до розв'язки. Але ліричний сюжет і не повинен бути схожим на епічний як дві краплі води. Ось як про нього говорить В.І. Кулешов: «В ліриці сюжетом є послідовність розгортання почуттів. Оскільки перед нами вірш, отже, він певним чином збудований, тобто має структуру... Образи почуттів виступають у певній закономірності, ...є свого роду зав'язка і розв'язка. Майже завжди можна вказати і кульмінаційний вірш... Важливо зміцнити положення про наявність сюжету в ліриці» [10, с. 42, 50].

У 1971 р. М. Гін пише, що за будь-яким художнім твором завжди стоїть якийсь художній факт, якісь обставини. «Художній твір завжди породжується певною реальністю», але відтворювати її автор може як епічно, так і лірично. У ліричних творах, як пише дослідник, «факт може залишатися і за межами твору, виконуючи роль поштовху, імпульсу для думки митця» [6, с. 65]. Він наводить також інший варіант: «Факт описується тільки на початку, залишаючись свого роду вихідним пунктом ліричного сюжету вірша» [6, с. 72]. Отже, автор цих рядків також визнає, що в ліриці завжди є сюжет.

У тому ж 1971 р. інший теоретик-літературознавець М.С. Каган пише, що «немає і не може бути твору мистецтва, якому б не був притаманний певний сюжет і тема, що розгортається в ньому» [9, с. 470]. Таким чином, дослідник визнає, що сюжет властивий кожному творові літератури, але характер його може бути різним.

Отже, у ХХ ст. визнання всієї лірики сюжетною має місце, починаючи з перших десятиліть. Хоча, звичайно, були й інші точки зору.

М. Горький свого часу визначив, що сюжет – це «зв'язки, протиріччя, симпатії, антипатії і взагалі стосунки людей – історії зростання й організації того чи іншого характеру, типу» [7, с. 215]. Іншими словами, лірика, що немає стосунків людей та історії зростання характерів, немає й сюжету. Авторитет Горького на початку століття був досить міцним, тому не дивно, що цим шляхом пішла переважна більшість теоретиків 1930–40 рр.

Л.І. Тимофеев визначився у понятті сюжету ще з 1938 р. і не змінював своєї думки протягом усього творчого життя: «В ліриці перед нами композиційна організація, що зводиться до руху переживань. Але сюжету як системи подій у ній немає. В епічних і драматургічних творах сюжет виступає саме як система подій, що відображає врешті-решт суспільні протиріччя і конфлікти... Композицію, таким чином, може бути організовано і сюжетно, і несюжетно. Епічна розповідь і драматургія сюжетні, лірика несюжетна... Не скрізь ми матимемо справу з сюжетом, тобто з розкриттям характерів за допомогою подій, в яких знаходяться

властивості цих характерів. Так, у ліриці з такої точки зору ми не матимемо сюжету, оскільки в ній немає зображення подій і вчинків... Якщо людину зображено у розвитку, сюжетно, як закінчений характер, – перед нами епос. Якщо її зображено в окремому своєму стані, у переживанні, без сюжету, – перед нами лірика» [19, с. 145, 157, 160, 163, 345].

Г.М. Поспелов, якого цілком можна назвати послідовником Л.І. Тимофєєва, ще з 1940 р. дотримувався тієї ж позиції, однак висловлювався менш відверто: «Лірика здебільшого не має розповідного сюжету, вона безсюжетна... Але бувають і сюжетні ліричні твори. Це – ліричні балади. Балада являє собою коротку емоційну розповідь про будь-яку подію; в ній є і діючі особи, і сюжет, зовсім як в епічному творі. І все ж балада часто буває ліричним твором. У короткій емоційній розповіді поет іноді не заглиблюється до створення типів і типової дії. Її сюжет не типізує реальне життя, а лише висловлює типові думки і настрої поета» [16, с. 160–161]. В останньому реченні легко побачити звичайну гру слів, бо «типові думки і настрої» – це є один із засобів типізації реального життя поетом.

У подальшому Г.М. Поспелов, дотримуючись обраної позиції, не може уникнути протиріч, що частіше проявляються у його працях: «Зображена у творі просторово-часова послідовність подій, що складається з вчинків персонажів, є сюжетом твору. Тому епічні твори завжди, так чи інакше, бувають сюжетними і у своїй сюжетності дуже часто, хоча й не завжди, конфліктні» [17, с. 98]. Остання думка – відгомін помилкової «теорії безконфліктності», яка на цей час повністю вирішена на користь безперечної конфліктності будь-якого твору. «Епічні сюжети... будуються не лише на зовнішніх діях героїв. Подібне значення мають також висловлювання героїв, які містять і їх активне ставлення до обставин, до вчинків інших персонажів... Такі висловлювання героїв можуть бути їх вчинками, що просують дію вперед... Включені у розповідний текст твору, вони стають моментами його сюжету. При цьому висловлювання персонажів можуть бути і зовнішніми – звернутими до інших, і внутрішніми – звернутими до себе» [17, с. 110].

Такий погляд доводить, що лірика, яка містить зовнішні і внутрішні висловлювання, дії та вчинки автора, також сюжетна. Однак на інших сторінках Г.М. Поспелов пише зовсім інше. Він знаходить сюжет лише в одному з різновидів лірики – зображально-розповідному. «Твори такого різновиду лірики, звісно, зображають певних персонажів, які діють у певних умовах простору і часу, а отже, мають і якийсь сюжет, іноді і конфлікт... Отже, можлива не лише епічна, але й лірична сюжетність» [17, с. 110].

Таким чином, заперечення існування ліричного сюжету спричинило появу ще однієї позиції – *часткової сюжетності лірики*. Прикладів такої точки зору досить багато. Їх можна віднайти і в окремих теоретичних працях, і в словниках. Зокрема «Словник літературознавчих термінів» В.М. Лесина та О.С. Пулинця дає таке визначення: «Сюжет – ті складні конфлікти і взаємини між персонажами, ті події, розгортаючи які письменник розкриває характери персонажів... це показ персонажів художнього твору в дії...» [12, с. 407]. Про можливість існування внутрішньої дії та конфлікту немає жодного слова, натомість у статті «Лірика» є таке несміливе уточнення: «...в ліричних творах можуть бути епічні моменти (зародки сюжету), діалогічна форма, властива драмі» [12, с. 216]. В.М. Лесин і О.С. Пулинець зауважують, що ці «зародки сюжету» є саме «епічними моментами», або «діалогічною формою», яка властива драмі.

У 1985 р. виходить у світ книга В.М. Лесина «Літературознавчі терміни», де можна зустріти більш відверте висловлювання щодо сюжетності лірики. «У ліричних творах вони (сюжети) або відсутні, або перебувають у зародковому стані. У них на першому плані не розгортання зовнішніх подій, а вияв почуттів, переживань, настроїв» [11, с. 217]. Звертається увага на те, що у ліричних сюжетах на першому плані не зовнішні події, а внутрішні, тобто «вияв почуттів, переживань, настроїв».

Подібних думок у радянському літературознавстві можна зустріти безліч. Зокрема у посібнику В.Я. Неділька «Елементи теорії літератури» читаємо: «Ліричні... твори, які не мають сюжету, передають внутрішній стан людини, її настрої, почуття і переживання» [14, с. 49]. У Г.Л. Абрамовича у книзі «Вступ до літературознавства» розглядається термін «сюжет» та його часткова наявність у ліриці: «Рух подій відсутній тільки в тих епічних творах, безпосереднім об'єктом зображення в яких є картини природи... або риси людських харак-

терів, що розглядаються в їх статичності... Як правило, не мають системи подій ліричних творів...». Далі він продовжує: «У переважній більшості ліричних творів висловлюється рух думок, почуттів, переживань, подано ті чи інші конфлікти внутрішнього світу. Зображення розвитку того чи іншого життєвого конфлікту називається сюжетом» [1, с. 133].

О.І. Ревякін також доводить: «Про безсюжетні твори можна говорити лише стосовно таких ліричних творів, зміст яких – життєві враження, швидкоплинні переживання. Але сюжет все ж таки присутній і в цих творах. Умовно його можна назвати психологічним. Він являє собою систему, перипетії, рух думок, почуттів, переживань» [15, с. 132].

Потрібно сказати, що подібна позиція була досить популярною у літературознавстві ХХ ст. Цілий ряд теоретиків у той чи інший спосіб намагалися виправдати безсюжетність ліричних творів, вдаючись до цілого ряду прийомів. Вигадані виправдання досить часто не мали достатньої обґрунтованості і синхронності у співіснуванні різних понять, таких, наприклад, як образ, конфлікт, сюжет, жанр та ін. Адже усі ці категорії тісно пов'язані між собою, і наявність у творі однієї з них вимагає неодмінної наявності інших.

Досить цікавими виглядають спроби розділити поняття «лірика» на дві частини, а подекуди навіть на три: 1) лірика безсюжетна; 2) лірика частково сюжетна; 3) лірика сюжетна, але безфабульна.

У 1925 р. видатний дослідник теорії літератури Б.В. Томашевський пише: «Від чистої лірики слід відокремити вірші невеликого обсягу, в яких тематика фабулярна, тобто присутня розповідь про ряд подій, пов'язаних у причинно-часовий ланцюг, що завершується розв'язкою» [21, с. 242]. У 1970 р. М.О. Гуляєв, О.М. Богданов, Л.Г. Юдкевич пишуть стосовно ліричного сюжету: «Проблема сюжету в ліриці досить складна. Одні дослідники відносять усі або майже усі ліричні вірші до творів безсюжетних у зв'язку з тим, що в них безпосередньо не передається розвиток подій. Інші розглядають це питання дуже широко, без врахування специфіки роду.

«Безумовно, пейзажні вірші сюжету не мають. Це стосується і тих ліричних творів, які лише описують певний емоційний стан...»

«Про своєрідний, так званий ліричний сюжет може йтися стосовно творів, які змальовують складний розвиток наростання почуттів...» [8, с. 317].

Подібних висловлювань у радянському та пострадянському літературознавстві зустрічається багато, і всі вони, існуючи одночасно, привносять певний хаос у чітку термінологічну систему понять. Важко зрозуміти, яким чином можуть існувати та мирно уживатися абсолютно різні, протилежні позиції? чому так довго в науці одночасно тримаються суперечливі висновки? за якої методологічної умови це можливо? який з чотирьох поглядів дійсно правильний?

Складність дослідження означених проблем полягає у тому, що категорії «сюжет», «лірика» не існують в теорії літератури окремо. Вони пов'язані не лише між собою, але й з усіма іншими категоріями і поняттями теорії літератури, тому їх власне дослідження залежить від якості дослідження суміжних питань. Недостатньо дослідженими досі залишаються категорії роду, виду в літературі, конфлікту, колізії, фабули, етапів розвитку дії в творі, сюжетної лінії тощо. Це все також позначається на якості уявлень про сюжет, про суттєві принципи лірики, про різновиди прояву ліричної дії, типологічні різновиди лірики, композиційні можливості ліричних сюжетів та ін.

Не заглиблюючись у питання, скажемо, що вирішення проблем, пов'язаних із сюжетом в ліриці, залежить насамперед від рівня методологічних підходів у науці. Як вже відомо, об'єктивно існують два історичні рівні розвитку теорії літератури: 1) частково-системний і 2) цілісно-системний [23, с. 8–16; 22, с. 19–21]. Причину неможливості чітких уявлень у 1950–80-ті рр. щодо цих рівнів сьогодні можна вважати зрозумілою. Що ж до недостатності «просто системного» підходу, вона полягає у віддаленні від конкретики практичного дослідження. Внаслідок цього виникають різні погляди на одне й те саме питання, які, у свою чергу, стають основою для цілісно-системних досліджень.

Ще у 1973 р. прозвучала слушна думка, яка не знайшла належного відгуку у прихильників погляду «безсюжетної лірики»: «В основі різних відповідей на окремі питання сюжетотворення лежить різниця самих підходів дослідників: кожен з них розглядає сюжет у сво-

ій «системі відліку» [7, с. 9]. Мова йде про пряму залежність думки, про ступені розповсюдженості сюжету і фабули у ліриці від якостей розуміння самих понять «сюжет» і «фабула». Припустімо, якщо сюжет сприймається лише як система зовнішніх подій, що відбуваються з героями, то він присутній лише в епосі і драмі, а лірика залишається безсюжетною. Коли ж сюжет сприймається як система і зовнішніх, і внутрішніх подій, що пов'язані не лише з героями, але й з образом автора або ліричним героєм, то він присутній і в ліричних творах. Тому О.А. Ревякін писав: «Сюжетні, як відомо, не лише драматичні, прозаїчні (мабуть, епічні – Т.П.), але й численні ліричні твори, особливо усно-народної творчості. Про безсюжетні твори можна говорити хіба що відносно таких ліричних творів, змістом яких є миттєві враження, миттєві переживання. Але сюжет присутній і в цих творах. Умовно його можна назвати психологічним. Він становить собою систему, перипетії, рух думок, почуттів, переживань» [11, с. 132]. До речі, в цих рядках бачимо й протиріччя: «Про безсюжетні твори можна говорити хіба що відносно таких ліричних творів... Але сюжет таки присутній і у цих творах». Такі протиріччя, помічаються вони авторами чи ні, не надто рідкісне явище в теорії літератури ХХ ст.

Нарешті, коли сюжет визначається ще ширше, на рівні всезагальності, як форма зв'язку конфліктів і колізій, а конфлікти і колізії – як форми зіткнення образів, що завжди притаманні літературі [5], – тоді сюжет можна побачити не лише в епічному чи драматичному (точніше – драматургічному – Т.П.), а й у будь-якому ліричному творі.

Детальний теоретичний аналіз цієї концепції, її практичне використання свідчать, що вона є найбільш доцільною, ґрунтовною і гармоніє з багатьма іншими поглядами. Наприклад, відсутність у ліриці сюжету у звичному розумінні з його типами і видами вказує на те, що ліриці властиві інші типи і види сюжету – ліричні. Саме на це звертав увагу Л.М. Цілевич: «Критики і літературознавці, використовуючи слово «безсюжетність», вважають, напевно, що в цьому творі відсутній сюжет як елемент твору. Насправді мова йде, по-перше, не про елемент, частину твору, а про його властивість, яка, по-друге, не відсутня, а існує в особливому (іншому – Т.П.) вигляді» [17, с. 6].

У такий спосіб перед нами відкриваються і подальші перспективи. Одна з них – уточнення поняття «подія», тісно пов'язаного з широким розумінням «сюжету». Визначення сюжету сприйматися не однопланово, як «рух зовнішніх подій», а двопланово – як єдність протилежностей, про що пишуть ряд дослідників: «Сюжет... – рух подій (в епічних і драматичних творах), або думок, почуттів, переживань (в ліричних), в якому розкриваються... конфлікти» [1, с. 114]. Тут видно, як визначення сюжету цілісно гармоніє з визначенням двох типів «подій» – і зовнішніми, і внутрішніми.

Інша перспектива цього шляху – поєднання сюжету із конфліктом, який давно сприймається більшістю літературознавців як всезагальна властивість літератури. Таким чином стає зрозумілим і характер зв'язку сюжету з конфліктом: «Зображення розвитку того чи іншого... конфлікту називається сюжетом» [2, с. 133]. Це також означає, що сюжет є формою конфлікту, а точніше, «конфліктності» у творі. У той же час конфліктність – це, навпаки, зміст сюжету, сюжетності. Внаслідок цього виникає система зв'язку: «сюжет – конфлікт».

Наступний крок – пояснення зв'язку системи «сюжет – конфлікт» із категорією «образ». Це досить легко, оскільки, вже доведено [15, с. 79–81], що між конфліктом і образами існує аналогічне співвідношення «зміст – форма» (конфлікт – це форма зіткнення образів, а зіткнення образів – це зміст конфлікту).

Останній крок – приєднання до тепер вже тричленної системи «образ – конфлікт – сюжет» останньої категорії «жанр» за відомим типом зв'язку. Нагадаємо: «Жанри в їх змістовності – це особлива категорія, а не «види» літературних родів, як про них часто думають. І поділ літератури на роди і жанри – це «перехресний поділ» [10, с. 206]. Одночасно все більше набирає прихильників дійсна основа жанрового поділу – сюжетна. «Роман є ...простора сюжетна оповідь» [5, с. 5], «характер сюжету є одним з визначальних моментів для розуміння жанру твору... Сюжет і композиція (сюжету) визначають загальні типові ознаки жанру» [19, с. 68], «Цей наслідок дуже важливий тому, що він виводить нас на рівень відомих уявлень про типи сюжету в їх зв'язках із типами літературних жанрів з боку їх обсягу» [16, с. 256]. Отже, зв'язки «сюжет є змістовою основою жанру», «жанр є формою обсягу і розвитку сюжету» вказують на існування чотиричленної системи:

«ОБРАЗ – КОНФЛІКТ – СЮЖЕТ – ЖАНР»

як взаємопов'язаних між собою пластів літературного твору, що одночасно завжди присутні у будь-якому художньому творі. Логічним гармонійним перевтіленням вони сприяють підвищенню якості літературознавчих досліджень.

Список використаних джерел

1. Абрамович Г.Л. Введение в литературоведение / Г.Л. Абрамович. – М.: Учпедгиз, 1961. – 404 с.
2. Абрамович Г.Л. Введение в литературоведение / Г.Л. Абрамович. – М.: Просвещение, 1979. – 352 с.
3. Білецький Олександр. Зібрання праць у п'яти томах / Олександр Білецький. – К.: Наукова думка, 1966. – Т. 3. – 607 с.
5. Веселовский А.Н. Поэтика сюжетов // Хрестоматия по теории литературы / А.Н. Веселовский. – М.: Просвещение, 1982. – С. 362–355.
6. Гин М. От факта к образу и сюжету. О поэзии Некрасова / М. Гин. – М.: Советский писатель, 1971. – 301 с.
7. Горький М. Собр. соч.: в 30 т. / М. Горький. – М.: Гос. изд. худож. лит., 1953. – Т. 27. – С. 215.
8. Гуляев Н.А. Теория литературы в связи с проблемами эстетики / Н.А. Гуляев, А.Н. Богданов, Л.Г. Юдкевич – М.: Высшая школа, 1970. – 380 с.
9. Каган М.С. Лекции по марксистско-ленинской эстетике / М.С. Каган. – Л.: ЛГУ, 1971. – 766 с.
10. Кулешов В.И. О сюжетосложении в гражданской лирике / В.И. Кулешов // Замысел, труд, воплощение. – М.: МГУ, 1977. – 240 с.
11. Лесин В.М. Літературознавчі терміни / В.М. Лесин. – К.: Рад. школа, 1985. – 251 с.
12. Лесин В.М. Словник літературознавчих термінів / В.М. Лесин, О.С. Пулинець. – К.: Рад. школа, 1971. – 486 с.
14. Неділько В.Я. Елементи теорії літератури / В.Я. Неділько. – К.: Віпол, 1994. – 67 с.
15. Ревякин А.И. Проблемы изучения и преподавания литературы / А.И. Ревякин. – М.: Просвещение, 1972. – 367 с.
16. Поспелов Г.Н. Теория литературы / Г.Н. Поспелов. – М.: Учпедгиз, 1940. – 264 с.
17. Поспелов Г.Н. Теория литературы / Г.Н. Поспелов. – М.: Высшая школа, 1978. – 351 с.
18. Словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост. Л.И. Тимофеев и С.В. Тураев. – М.: Просвещение, 1974. – 510 с.
19. Тимофеев Л.И. Основы теории литературы / Л.С. Тимофеев. – М.: Просвещение, 1976. – 448 с.
21. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика / Б.В. Томашевский. – М.: Аспект пресс, 1996. – 334 с.
22. Удалов В. Теорія літератури: цілісно-системний рівень / В. Удалов. – Частина 1. – Луцьк, 1995. – 110 с.
23. Удалов В. Цілісно-системний метод пізнання, дослідження і практичної діяльності / В. Удалов, В. Зубович. Кн. 1. – Луцьк, 1996. – 138 с.

Рассматриваются существующие позиции исследователей относительно теорий «бессюжетности» и «частичной сюжетности» лирики. Доказано, что вся лирика объективно и одновременно и сюжетна, и фабульна. В этом убеждает широкое восприятие форм проявления «сюжета» и «фабулы», а также то, что «сюжет» является неотъемлемым звеном большой поэтической цепи «образность – конфликтность – сюжет – жанр» в любом художественном произведении.

Ключевые слова: лирика, структура, композиция, сюжет, фабула, строение сюжета, развитие сюжета, типы сюжетов и фабул, внутренняя форма произведения.

Clause represents positions of the researchers concerning «without a plot», «a partial plot» lyrics are considered. It is proved theoretically and practically, that in all lyrics peculiar inherent plots and stories are used objectively and simultaneously. In this concept it convinces wider recognition of the form of display of «plot», and also the fact, that «plot» is an element of a poetic link «an image – the conflict – a plot – a genre» in any literary work.

Key words: lyrics, structure, composition, plot, story, structure of a plot, development of a plot, types of plots and stories, internal form.

Одержано 12.09.2013.